“तस्य भासा सर्वमिदं विभाति”

चिन्मय आदेश

Monthly Newsletter of Chinmaya Mission Mulund

त्रिंशत् (XXX) स्रोत: AUGUST - 2023 अष्ट (VIII) रश्मि:

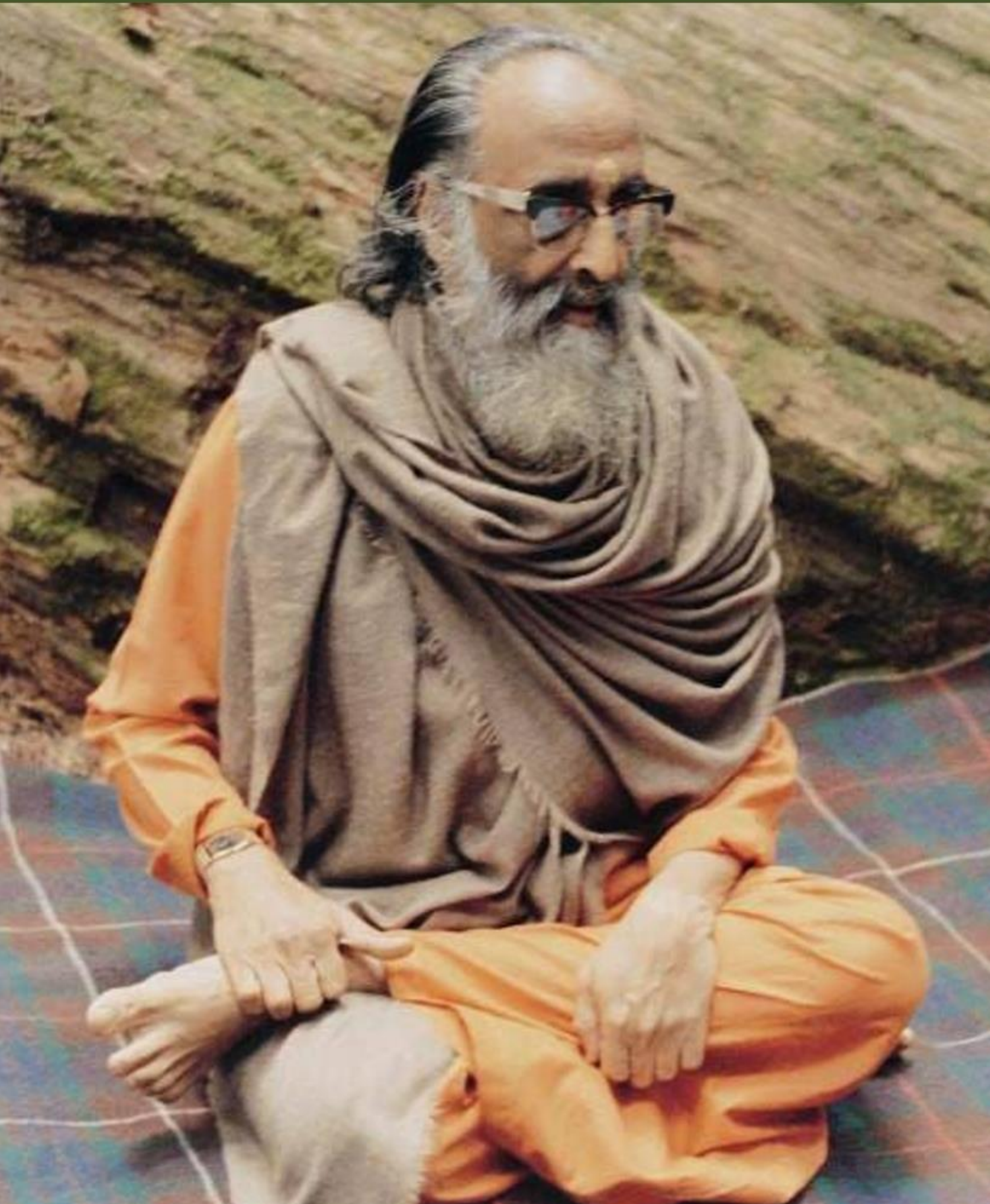

Chinmaya Mission Mulund

Chinmaya Geeta Fest - 2023

Bhagwad Geeta Chapter - IV

JÑĀNA-KARMA-SANNYĀSA YŌGAḤ

THE YOGA OF RENUNCIATION OF ACTION IN KNOWLEDGE

- **Geeta Chanting for Children**
- **Geeta Chanting for Elders**
- **Elocution (for age 16 and above)**
- **Video Quiz (for age 16 and above)**

For more details visit:
www.chinmayamissionmulund.com/geeta-chanting-competition

For any queries contact:
Vasantha Balan - 8879717030
Lakshmi Kumar - 9820590472

Chinmaya Mission Mulund

Chinmaya Geeta Chanting Competition For Children - 2023

Bhagwad Geeta Chapter - IV

JÑĀNA-KARMA-SANNYĀSA YŌGAḤ
THE YOGA OF RENUNCIATION OF ACTION IN KNOWLEDGE

PRELIMINARY ROUND ON
SUNDAY, 3RD DECEMBER 2023

CHANT GEETA

ENCHANT KRISHNA

For more details regarding
Portion, Dates, etc.

www.chinmayamissionmulund.com/geeta-chanting-competition

For any queries contact: Vasantha Balan - 8879717030
Lakshmi Kumar - 9820590472

Chinmaya Mission Mulund

Chinmaya Geeta Chanting Competition For Elders - 2023

ON

Bhagwad Geeta Chapter - IV

JÑĀNA-KARMA-SANNYĀSA YŌGAḤ
THE YOGA OF RENUNCIATION OF ACTION IN KNOWLEDGE

PRELIMINARY ROUND ON
SUNDAY, 26TH NOVEMBER 2023,
9.30 AM TO 12.00 NOON

CHANT GEETA

ENCHANT KRISHNA

For more details regarding portion, dates, etc. visit:
www.chinmayamissionmulund.com/geeta-chanting-competition

Vasantha Balan - 8879717030
Lakshmi Kumar - 9820590472

Last date of registration for Preliminary round:
20th Nov 2023

Chinmaya Mission Mulund

GEETA ELOCUTION COMPETITION - 2023

ON

Bhagwad Geeta Chapter - IV

JÑĀNA-KARMA-SANNYĀSA YŌGAḤ

THE YOGA OF RENUNCIATION OF ACTION IN KNOWLEDGE

In English & Marathi

17th Dec 2023, Sunday, 10.00 am To 11.30 am

Group	Eligibility	Topic*	Time Limit
F, G, H, I, J	Age 16 and above	1) Avatar Rahasya (V-5 to V-9) OR 2) Gnana Mahima (V-34 to V-38)	Max. 7 Mins

Venue: Friends's Academy, LBS Marg, Opp Vasant Oscar, Mulund(W).

Eligibility: Age 16 and above

Last date of registration - 10 Dec 2023

Registration form fee - Rs. 100/-

For any queries contact: Vasantha Balan - 8879717030
Lakshmi Kumar - 9820590472

Chinmaya Mission Mulund

VIDEO QUIZ

Bhagwad Geeta Chapter - IV

JÑĀNA-KARMA-SANNYĀSA YŌGAḤ

THE YOGA OF RENUNCIATION OF ACTION IN KNOWLEDGE

ON

7th Jan 2024, Sunday, 7.00 pm to 8.30 pm

“Watch attentively one-hour video of Pujya Gurudev Swami Chinmayananda’s based on 4th chapter and answer the Questionnaire in English based on the video.”

Eligibility: Age 16 and above

Registration form fee: Rs. 50 /-

For any queries contact: Vasantha Balan - 8879717030
Lakshmi Kumar - 9820590472

Venue: Chinmaya Shreeram, Aroto House, First Floor, P K Road, Mulund(W)

DEAR GEETA LOVERS

The grand vision behind the Geeta Fest, is that chanting initially introduces one to the world renowned Bhagawad Geeta. Naturally this leads to the study of the text, resulting in the gain of the knowledge revealed therein.

We invite all of you to be a part of the Geeta Fest and request parents and well-wishers to contribute and donate generously towards this noble endeavor.

Sponsorship for 10 Children	Rs. 300 /-
Sponsorship for 25 Children	Rs. 750 /-
Sponsorship for 50 Children	Rs. 1500 /-
Certificate Sponsorship	Rs. 1000 /-
Prize Sponsorship	Rs. 2500 /-

To donate visit:
https://chinmayamissionmulund.com/geeta-chanting-competition-sponsorship/

Contact: Smt. Vasantha Balan – 8879717030

EDITORIAL COLUMN

Harih Om!

'हरि मुखें म्हणा, हरि मुखें म्हणा। पुंण्याची गणना कोण् करी'

Ashadhi Ekadashi (very popular for worship of Lord Vithal at Pandharpur) was celebrated with great devotional fervour at Chinmaya Shreeram on 29th June. The programme comprised chanting of Jnaneshwar Maharaj's *Hari Paath* followed by Bhajans and Arati. Devotees came in good numbers to participate in the celebration.

Guru Pournima, the most important day for spiritual seekers to pay homage and gratitude to the Guru Parampara was celebrated on 3rd July. Shodashopachaara Pooja and Arati were performed in the evening followed by talks by members on the Advaita Guru Parampara.

नारायणं पद्मभुवं वशिष्ठं शक्तिं च तत्पुत्रं पराशरं च व्यासं शुकं गौडपादं महान्तं गोविन्दयोगीन्द्रं अथास्य शिष्यम् ।

श्री शंकराचार्यं अथास्य पद्मपादं च हस्तामलकं च शिष्यम् तं तोटकं वार्त्तिककारमन्यान् अस्मद् गुरून् सन्ततमानतोऽस्मि ॥

It was a fitting remembrance of each of the important links in the Guru Parampara starting from the Lord up to our Guru who made the knowledge of our scriptures possible to us. In Pujya Gurudev's words "Let's drink from the source." The talks were well received.

Balavihar Children celebrated Guru Pournima on 9th July. A skit was enacted by the volunteers to show how generally information gets distorted and misrepresented when it passes from one person or generation to another. How much do we owe to the Guru Parampara who have passed on the wisdom of the scriptures 'as it is' without any bias or distortion? Children were also briefed about all the important Gurus in the Parampara and made to learn the above *stotram* through a fun group activity.

"Happy parents make happy babies and happy babies make a happy world." This is the motto of the Chinmaya Garbha Samskara – a pre-natal course based on the wisdom of the scriptures. It is the newest initiative of Chinmaya Mission to educate the would-be parents about their crucial role in ensuring a happy healthy and noble next generation. Chinmaya Mission already has *Shishu Vihars* for toddlers and infants, *Balavihars* for school children, *Yuva Kendras* for the Youth and study classes for the elders. This initiative guides the '*jeeva*' while in the womb itself. The first ever Chinmaya Garbha Samskara was conducted at Chinmaya Shreeram on 2nd and 9th July. It included 4 sessions spread over two Sundays. 15 participants attended on both the days. The topics *inter alia* covered the science of happiness, Pancha Maha Yajna and Karma Yoga for a peaceful, pure mind, *Shodasha Samskaras,* the soul journey, the role of the father and the mother, power of prayer and Japa, understanding and managing

the mind, *Dainik Prarthana*, redefining labour, importance of breast feeding and post-natal care etc. We received a good feedback from the participants.

The monthly *Sampoorna Geeta Parayanam* was held from 3.30 to 6.30 pm on Sunday 16th July followed by the *Arati*, which was well attended.

We invoke the Grace of Lord Chinmaya Shreeram and the Guru Parampara on all.

Lokah Samasthah Sukhinoh Bhavantu!

Smt. Lakshmi Kumar
Editor - Chinmaya Adesh

Dated 23rd July 2023

--------------xxxxx--------------

The first-ever Chinmaya Garbha Samskara Course in Mulund

Homage to the Guru Parampara on Guru Poornima Day

Balavihar Celebration of Guru Poornima

Book of the Month

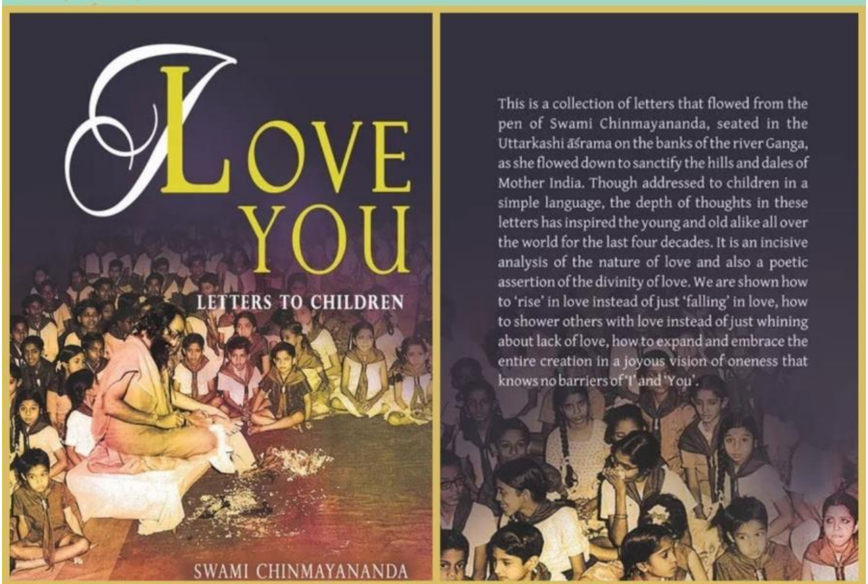

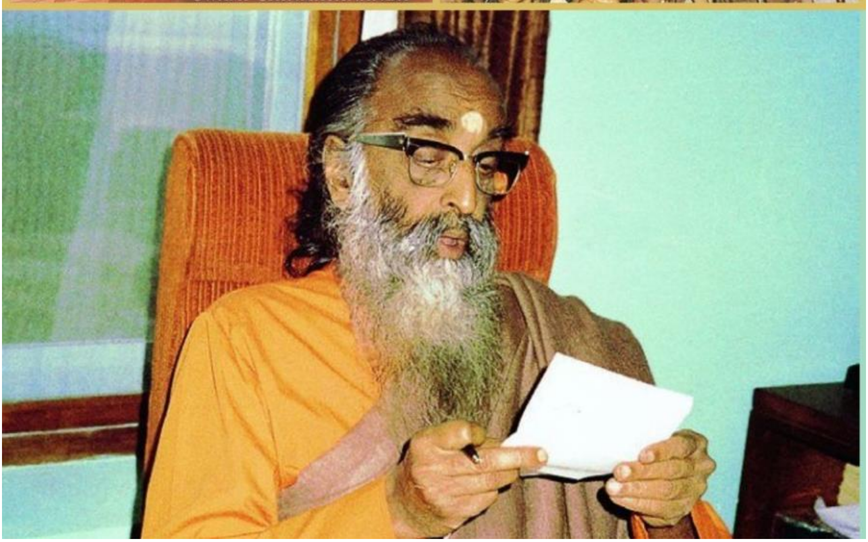

Chinmaya Mission books are available at Mission centres as well as online at http://eshop.chinmayamission.com/

The existence and non-existence of ignorance

H. H. Swami Tejomayananda

There is *Brahman* of the nature of Existence-Consciousness-Bliss and it is I myself. To say 'I do not know myself' is ignorance. There must be a light of Consciousness because of which this statement is both recognized and expressed. This also shows that the light must be apart from, and untouched by, these thoughts of ignorance, this light is that of *Atman,* the Pure Consciousness, which shines ever as the illuminator of the thoughts of ignorance. Ignorance cannot touch it because they are of opposite natures. So ignorance cannot exist in *Atman*, just as in the sun the clouds do not exist. The clouds that veil the sun are seen because of the light of the sun; the clouds can neither touch nor actually cover the sun.

To say that ignorance is real because no one has imagined it, is illogical. On the other hand

since it is not established who has imagined it, the ignorance must be non-existing; *Brahman* cannot imagine, and anything other than *Brahman* which is of the nature of existence, cannot even exist. The world as well as the experience of the world is "false," in the sense that they are only apparent.

If *Atman* is of the nature of Knowledge how can there be the feeling of ignorance? It is said that even though the sun is all light, for the owls there is darkness all around all through the day.

Even though ignorance is not possible, still it appears to exist. We cannot say it is unreal – an unreal thing should not be seen or experienced; but ignorance is seen and experienced directly. We have to infer that there is ignorance; it becomes a direct experience of the witness.

But we also cannot say that it is real because a real thing cannot be negated, whereas ignorance gets negated. Hence it is considered as something "inexplicable" which cannot be

pointed out positively as existing or negatively as non-existing.

It is very interesting to note that a life of ignorance depends on lack of enquiry. Bhagwan Sri Ramana Maharshi says in *Sat-Darshanam,* 'Born of forms, existing in forms, living on forms, ever changing its forms, itself formless, running away when enquired into, such is the ego-ghost.' Note that ego, ignorance, *maya,* mind are all synonyms. Even in the world a person who is doing some 'fishy' business is afraid of only one thing and that is enquiry. Without enquiry his business goes on unhindered.

A beautiful example is given to reveal that ignorance is inexplicable. Sometimes we see a thick mist stagnant in space. If we try to grab it nothing comes in our hand. It is not a wall, we can walk through it, but it obstructs our vision and hinders our progress. The mist continues till the bright sunlight emerges and evaporates it. Similarly in the Space-of-Consciousness there is this inexplicable

ignorance which gives us all sorts of troubles and endless sorrows. It can be dispelled only by the sun of knowledge born of proper enquiry.

What is proper enquiry? Accepting its existence, if we ask questions about it, such "When did it begin? How it deludes us?" etc., it will not solve our problem. It is not creative enquiry. **Many scholars break their heads to gain knowledge about ignorance!** Instead we should question the very existence of ignorance. This type of enquiry alone gives rise to the knowledge which dispels ignorance.

An opponent asks, "If everything is unreal then what is the status of the *Vedas*: the Scriptures? They point out different worlds and methods of attaining them. They also point out that we are in bondage and must seek and gain knowledge to liberate ourselves. If the Vedas are unreal then they will lose their authority as means of knowledge."

The *Vedantin* responds, "When do the *Vedas* lose their validity, before or after gaining knowledge? If after gaining knowledge the *Vedas* become meaningless, then it is a desirable thing. But before gaining knowledge they act as valid means of knowledge. To satiate dream-hunger we must eat dream-food even though when we wake up the whole dream becomes unreal.

In the non-apprehension (ignorance) of the Self, misapprehensions such as sufferings, heaven, liberation etc. arise. Wake up and from the Self look out; there is Self alone.

In this long dream (consisting of the universe, projected out of the great sleep called the ignorance of the Self) alone do all these delusions like heaven liberation etc. spring forth.

The whole universe of things and beings is a long, long dream. This world, other worlds, individuals who are striving to gain heaven or to gain liberation, the means which they adopt, the fruits which they gain – all these

have the same degree of reality. This great dream is caused by the great beginningless sleep.

When we are dreaming, we make use of the dream-objects to fulfil our dream-requirements. In the same way we should make use of the *Vedas.* The different worlds pointed out in the *Vedas* are as real as the world in front of us. The so called rational people deny the existence of the other world, but readily accept this world blindly! In the Absolute Truth, of course, no worlds exist. *Vedanta* is bold enough to say that even the idea of liberation is unreal! If bondage, which is caused by ignorance is only an illusion then how can liberation be real? The idea of liberation in comparison with the idea of bondage is false but liberation as the nature of the Self, is real (*nitya-mukta)*.

If an individual feels that he is bound then he should gain liberation. Without understanding the Truth, to say that everything is a dream is not proper. The

Vedas are the valid means of knowledge to realize that Truth which is always beyond both knowledge and ignorance!

--------------xxxxx--------------

Hari OM!

Chinmaya Mission Mulund Organises

'30th Chinmaya Aradhana (Mahasamadhi) Day'

📆Date: Thursday, 3rd August

Programme:

- 4.45 pm to 5.30 pm: Nitya path
- 5.30 pm to 6.30 pm: Guru Paduka Pooja
- 6.30 pm: Chinmaya Shreeram Arati
- 7.00 pm: Screening of video on Pujya Gurudev's Inspiring Talk

Venue: Chinmaya Shreeram, First Floor, P K Road, Mulund (W)

All are cordially invited for the program.

हरिमीडे स्तोत्रम्

परम पूज्य स्वामी तेजोमयानंद

सत्य या भ्रामक जगताला व्यापून आहे. संपूर्ण रज्जूवर निर्माण झालेल्या सर्प दृश्याप्रमाणे हा भ्रम सत्याला व्यापून आहे का? या अनिर्वचनीय जगतामध्ये काही व्यवस्था आहे का? या जगात काय घडत आहे हे ईश्वराला माहीत आहे का? हे प्रश्न कोणत्याही साधकाच्या मनामध्ये उद्भवतात. यांची उत्तरे पुढल्या श्लोकात दिलेली आहेत–

यस्यैकांशादित्थमशेषं जगदेत–
त्प्रादुर्भूतं येन पिनद्धं पुनरित्थम् ।
येन व्याप्तं येन विबुद्धं सुखदुःखै–
स्तं संसारध्वान्तविनाशं हरिमीडे ।।२।।

अर्थ – 'ते' ज्यांच्या केवळ एका अंशापासून हे संपूर्ण जगत अभिव्यक्त झालेले आहे आणि 'जे' नियम व कायदे यांच्या सहाय्याने ते उत्तम रीतीने सुव्यवस्थित

ठेवतात, 'जे' सुख–दुःखाने भरलेले जगत व्यापून आहेत व प्रकाशित करीत आहेत त्या संसाररूपी अंधकाराचा नाश करणाऱ्या श्रीहरिंची मी पूजा करतो.

सत्य/ईश्वर, निरंश – आकाश सर्वव्यापी, निराकार, निरंश, अविभाजित व अविभाजनीय आहे. आपण आकाश व्यापतो आणि त्या आकाशाला घटाकाश, खोली आकाश, बाहेरचे आकाश इत्यादी नावे देतो. आत–बाहेर, वर–खाली, पूर्ण–भाग, दिशा या सर्व कल्पना आपण अध्यारोपित केलेल्या आहेत. अंतर्देशीय सरहद्दी, न्यायालयाची फर्माने, व्यक्तींच्या किंवा सरकारच्या स्वामित्वाने आकाशाची तोडफोड करता येत नाही, कापाकापी होऊ शकत नाही किंवा विभागण्या होऊ शकत नाहीत. **त्याचप्रमाणे सत्य, निराकार, निरंश, अविभाजित आणि अविभाजनीय आहे.**

सत्य सर्वव्यापी आहे कारण ते आकाशरहित आहे आणि ते आकाशाने मर्यादित होत नाही. पण आकाश मात्र आकाशाच्या दृष्टीनेच सर्वव्यापी आहे. मन हेही

आकाशाचीच संकल्पना असल्यामुळे सत्य आकाशाच्या संकल्पनेतून स्पष्ट केलेले आहे.

जगत निरंशाचा अंश – सर्प–दृश्य संपूर्ण दोरीला अशा रीतीने व्यापतो की दोरी सर्प–दृश्याने मर्यादित होते. हे भ्रांतिमय जग सत्याला अशा रीतीने मर्यादित करते का? सांताची अशी कल्पना खोडून काढण्यासाठी असे म्हटले जाते की अभिव्यक्त जगत सत्याच्या एकांशामध्ये कल्पित आहे, ज्याप्रमाणे वाळवंटाच्या एखाद्या नगण्य भागात मृगजळाचा भास होतो. वाळवंटाचा अमर्याद विस्तार मृगजळाच्या प्रक्षेपणापासून नेहमीच मुक्त असतो. मृगजळाचे कल्पित जळ दिसत असले तरी ते वाळवंटाच्या दाहक वाळूला ओले करू शकत नाही. त्याचप्रमाणे सत्य भ्रामक जगाच्या प्रक्षेपणापासून नेहमीच अस्पर्शित राहते. सुप्रसिद्ध 'पुरुष सूक्तात' म्हटले आहे, 'पुरुषाचा (सत्याचा) तीन चतुर्थांश भाग परिवर्तनशील विश्वाच्या पलीकडे आहे आणि 'त्या'चा केवळ एक चतुर्थांश भाग विश्व म्हणून पुन्हा पुन्हा प्रकट होत असतो.'

(त्रिपादूर्ध्वं उदैत्पुरुषः। पादोऽस्येहाऽऽभवात्पुनः। – पुरुषसूक्तम्–४) गीतेत म्हटले आहे, ‘माझ्या केवळ एकाच अंशाने मी हे संपूर्ण विश्व व्यापून स्थित आहे.’ (विष्टभ्याहमिदं कृत्स्नमेकांशेन स्थितो जगत। – भगवद्गीता १०.४२) या व्यतिरिक्त, ‘माझ्या सर्व दिव्य विभूती माझ्या अनंत दिव्यत्वाचा केवळ एक अंश आहे.’ (यद्यद्विभूतिमत्सत्वं श्रीमदुर्जितमेव वा।)

तत्तदेवावगच्छ त्वं मम तेजोंऽशसम्भवम्।। – भगवद्गीता – १०.४१) यासाठी गुरुदेव एक उदाहरण देत असत – ईश्वर हा अशा राजाप्रमाणे आहे ज्याच्या खांद्यावरच्या उत्तरियाचा–शेल्याचा पदर हवेवर लहरत असतो व राजाला त्याचे भानच नसते. हल्लीच्या दिवसांमध्ये सुद्धा आपल्याला अशा स्त्रिया पाहावयास मिळतात ज्यांच्या खांद्यावरील दुपट्ट्याचा पदर रस्त्यावर लोळत असतो.

हे भ्रामक जग सत्याच्या एका छोट्याशा कल्पित भागात अभिव्यक्त झालेले आहे याचा अर्थ अनंत सत्य, ज्यात जगताचा भास नाही ते, अशा आपल्या आत्म्यामध्ये

साक्षात्कारासाठी उपलब्ध आहे.

सत्य/ईश्वर, परिपूर्ण भर्ता – जगताचा कर्ता जो ईश्वर तो जगताचे पालन निसर्गाच्या नियमांद्वारे करतो. हे नियम त्यानेच केलेले आहेत आणि ‘तो’च त्यांना आधार देतो. ‘त्या’च्या त्या उत्तम प्रकारे निर्माण केलेल्या नियमांच्या अभावात आपले जीवन अशक्य झाले असते. आंब्याची कोय आंब्याच्या झाडातच उद्भव पावते, तीच आंब्याचे फळ कोयीसकट निर्माण करते. आपल्याकडून मानवी बालकाचा जन्म होण्याची निश्चितता नसताना कोणाला जनन करताही येईल. शास्त्रज्ञ केवळ या नियमांचे अनावरण करतात. तंत्रज्ञान आणि यंत्रे आपले जीवन सुखदायी करणाऱ्या वस्तूंचा शोध लावतात व त्या उपयोगात आणतात. गुरुत्वाकर्षण, उत्सर्जन किरण, गती आणि अन्य अनेक नियमांच्या यथावत कार्यांच्या अभावात आपल्याला खाणे, झोपणे, प्रवास करणे किंवा अन्य काही कार्य करणे शक्यही झाले नसते. यापैकी कितीतरी नियम आपल्याला अजूनही अवगत नाहीत.

आपण विनासायास श्वसन करतो, आपल्या नकळत अन्नाचे पचन होते. हे श्वसनाच्या व पचनाच्या नियमानुसार होते. चंद्र, सूर्य आणि इतर ग्रह विश्वात त्यांच्या त्यांच्या मार्गानुसार क्रमणा करीत असतात. ते कधीही एकमेकांवर आदळत नाहीत. जेव्हा आपण निसर्गाचे नियम मोडतो किंवा त्यांच्या क्रमाच्या विसंगत वागतो तेव्हा त्याचा परिणामसुद्धा ईश्वराच्या नियमानुसारच होतो. उदाहरण – आपण जेव्हा अन्न ग्रहण करतो तेव्हा ते अन्ननलिकेच्या हालचालीनुसार अन्ननलिकेतून जाते. पण जरुरीपेक्षा जास्त खाल्ले तर अन्ननलिकेच्या उलट दिशेने ते बाहेर पडते.

मानवाने निर्माण केलेले नियम अचूक नसतात आणि ते वरचेवर मोडलेही जातात. सरकार नियम व पोटनियम बनवतात जे गोंधळ करणारे, अपुरे, बदल केलेले आणि काही काही वेळा पूर्णपणे काढून टाकलेले असतात. असेही विधान केले जाते की जेव्हा राजकारणी विनोद करतात तेव्हा तो नियम होतो आणि ते जेव्हा नियम करतात तेव्हा तो विनोद होतो! वाहतुकीच्या नियमांचे

उल्लंघन केले जाते आणि नवीन वर्षाचा निश्चय बोळवला जातो! आपण आपली धार्मिक व्रते कशी पूर्ण करू शकू याबद्दल आपल्याला संभ्रम असतो! म्हणूनच काही लोक, नियम न करण्याचाच नियम करतात.

ईश्वर हा परिपूर्ण नियामक, व्यवस्थापक, नियंत्रक, प्रबंधक, अंमलबजावणी करणारा, कायदा प्रस्थापक असे सर्व मिळून कार्य करणारा आहे, जे माणसाला करता येत नाही. उपनिषद सांगते, ‘‘त्या’च्या नियमानुसार आणि भीतीने वारा वाहतो, सूर्य उगवतो.’ (भीषास्माद्वातः पवते। भीषोदेति सूर्यः।– तैत्तिरीय उपनिषद– २.८.१) **‘त्या’ने हे जग एकदा अतिशय सुंदर रीतीने निर्माण केले आणि ‘तो’ एकदा त्याचे पालन करतो असे नव्हे, तर ‘तो’ पुन्हा पुन्हा अगणित वेळा ते कार्य प्रत्येक वेळी यथायोग्य प्रकारे नियोजित आणि सुनियोजित करतो.**

सत्य/ईश्वर, सर्वव्यापी, ज्ञाता – सत्य म्हणजे अस्तित्व, जे या भ्रामक जगाला व्यापते आणि अस्तित्व देते. सत्य

याचा अर्थ चैतन्य, जे भ्रामक जगाला व्यापते आणि जाणते. एक सी.सी.टी.व्ही. कॅमेरा – त्याच्या कक्षेत आल्यावर आपल्या हालचाली टिपतो. सत्य/ईश्वर प्रत्येकाला आणि प्रत्येक वस्तूला २४ × ७ पाहतो आणि जाणतो – तेही सर्वत्र आणि सर्वदा. तो आपल्याला जाणतो आणि पाहतो – आतून आणि बाहेरून.

तर मग ईश्वराला आपले सर्व बाह्य क्लेश, आंतरिक द्विधावस्था, गोंधळ, सुखे आणि दुःखे माहिती असली पाहिजेत. मग तो त्या संबंधात काही करीत का नाही? 'तो' आपल्याप्रमाणे निर्दय, पक्षपाती आणि राग–द्वेषाने भरलेला आहे का? चोरांच्या मनात काय चालले आहे हे जाणत असताना 'तो' चौर्य थांबवत का नाही? अगदी आपले स्वतःचे मंदिर चोरांच्या हातातून वाचवण्यासाठी 'तो' ते थांबवत नाही! सर्व शक्तिमान असताना काही करण्याचे अथवा न करण्याचे सामर्थ्य 'त्या'च्याकडे असते. मग तो माणसांच्या पापांचे परिणाम धुवून टाकण्यासाठी काही करीत का नाही? घाईघाईने

काही निष्कर्ष काढण्यापूर्वी आपण या प्रश्नांचा विचार करूया.

ईश्वर, दयाळू धाता – ईश्वराने हे सुंदर जगत सुव्यवस्थित नियमांसहित बनविलेले आहे. जेव्हा आपण त्यांचे परिपालन करतो, त्यानुसार आचरण करतो तेव्हा आपण सुखी असतो आणि तसे न केल्यास–अधर्म केल्यास दुःखी होतो. जे धर्माचे रक्षण करतात, त्यांचे रक्षण धर्म करतो. (धर्मो रक्षति रक्षितः। – मनुस्मृति–८.१५)

ईश्वर आपल्या सर्व कर्मांची अध्यक्षता करतो (कर्माध्यक्ष) आणि 'तो' त्यानुसार आपल्याला फल देतो (कर्मफलदाता). तो अन्यायी, पक्षपाती किंवा निर्दय नाही. ईश्वर म्हणतो, ''मी सर्व प्राण्यांसाठी सम आहे. माझे कोणी शत्रू नाहीत की प्रिय नाही.'' (समोऽहं सर्वभूतेषु न मे द्वेष्योऽस्ति न प्रियः। – भगवद्गीता – ९.२९). ईश्वर पावसासारखा आहे. तो सर्वांवर आपल्या कृपेची बरसात करीत असतो. (ईश्वरस्तु पर्जन्यवत् द्रष्टव्यः।– ब्रह्मसूत्रभाष्यम्– २.१.३४). 'त्या'ने आपल्या

सर्वांना चोवीस तास दिलेले आहेत. ‘त्या’ने आपल्याला मौल्यवान जीवन, शरीर, ज्ञानग्रहण करण्यासाठी इंद्रिये, विचार करण्यासाठी मन, निर्णय घेण्यासाठी बुद्धी, कौशल्य आणि क्षमता आणि कितीतरी प्रकारची वैशिष्ट्ये बहाल केलेली आहेत. आपण आपल्या वेळेचा चांगला उपयोग करू शकतो, जमीन कसू शकतो, चांगले अथवा वाईट बीज पेरू शकतो, अथवा तण उगवू देऊ शकतो. आपण आपल्याला आणि इतरांना सुखी किंवा दु:खी करण्यासाठी काम करू शकतो. आपण सर्व प्रश्नांची उत्तरे चुकीची लिहिली असता पेपर तपासणाऱ्या शिक्षकांनी वाईट मार्क दिले म्हणून त्यांना दोष देऊ शकत नाही. एका मुलाने तक्रार केली की, तो परीक्षेत शून्य मार्क मिळवण्याच्या योग्यतेचा नाही. दयाळू शिक्षकांनी म्हटले, ‘मला ते माहीत आहे, पण त्याहून कमी गुण मी तुला देऊ शकत नाही.’

‘त्या’ने आपल्याला धर्मग्रंथ सुद्धा दिलेले आहेत ज्यात आपण सुखी होण्यासाठी योग्य त्या मार्गाने शरीर, मन,

बुद्धीचा वापर कसा करावा यासंबंधीच्या सूचनांचा संच आहे. जर आपण धर्मशास्त्रे वाचण्याची, त्यातील सूचनांचे अनुकरण करण्याची टाळाटाळ केली किंवा आपल्या जीवनाच्या उतारवयात खूप उशिरा वाचली तर त्याबद्दल 'तो' काय करू शकतो? माझ्या सहा व्होल्टस्च्या नवीन रेकॉर्डरला मी २२० व्होल्टची इलेक्ट्रिसिटी वापरली आणि माझा रेकॉर्डर जळून गेला. त्यानंतर मी त्या संबंधीच्या सूचना वाचल्या. वास्तविक, खोक्यावर लिहिले होते, 'रेकॉर्डर वापरण्यापूर्वी सर्व सूचना वाचाव्यात.'

ईश्वराने आपल्याला असेही अभिवचन दिलेले आहे की, आपण 'त्या'ची पूर्ण शरण घेतली असता तो आपली सर्व पापे नाहीशी करील. (सर्वधर्मान्परित्यज्य मामेकं शरणं व्रज । अहं त्वा सर्वपापेभ्यो मोक्षयिष्यामि मा शुचः।।– भगवद्गीता १८.६६) आणि 'तो' आपल्या सर्व आवश्यकता भागतील याची काळजी घेईल. (योगक्षेमं वहाम्यहम्।। – भगवद्गीता ९.२२)

'त्या'ने आपल्याला असेही सांगितलेले आहे की सुखी

होण्याचा उत्तम मार्ग म्हणजे दुसऱ्यांना सुखी करा आणि सर्वांच्या कल्याणासाठी कर्म करा. याची सत्यता आपल्याला साधू–संतांच्या जीवनातून पाहावयास मिळते. 'दुसऱ्यांची तहान भागविण्यासाठी नद्या वाहतात, दुसऱ्यांची भूक शमविण्यासाठी वृक्ष फळे देतात. दुसऱ्यांचे पोषण करण्यासाठी गायी दूध देतात. महान लोक दुसऱ्यांसाठीच आपले जीवन जगतात.' (परोपकाराय फलन्ति वृक्षाः परोपकाराय वहन्ति नद्यः। परोपकाराय दुहन्ति गावः परोपकारार्थमिदं शरीरम्।।– संस्कृत सुभाषित)

सत्य/ईश्वर,संहारक – या श्लोकाचा पहिला चरण ईश्वरासंबंधी जगताचा वैशिष्ट्यपूर्ण निर्माता म्हणून त्याच्याबद्दल सांगतो. दुसरा आणि तिसरा चरण 'तो' विश्वाचा परिपूर्ण, सर्वज्ञ आणि दयाळू धाता असल्याचे सांगतो आणि हा चवथा चरण 'त्या'ला भासमय सुखे व दुःखे व ती देणाऱ्या कष्ट व यातनांचा – संसाराचा नाश करणारा म्हणून संबोधले आहे.

स्वप्नद्रष्ट्यासाठी स्वप्नजगत म्हणजे सर्व काही असते आणि तो स्वत: त्याचा एक भाग असतो. या व्यतिरिक्त तो काहीही विचार करू शकत नाही. तो जेव्हा जागा होतो तेव्हा स्वप्न संपते आणि त्याच्या लक्षात येते की तो स्वप्नद्रष्टा ज्याने त्यातील–स्वप्नातील सुख–दुःखांचा अनुभव घेतलेला असतो, तो आणि स्वप्नजगत ही केवळ त्याच्या जाग्रत मनाच्या एका छोट्या अंशाचे प्रक्षेपण असते.

ज्ञेय वस्तूपेक्षा ज्ञाता भिन्न असतो आणि तो ज्ञेयाद्वारे अपरिणामित राहतो. आपण वाचत असलेल्या शब्दांहून डोळे भिन्न असतात आणि आपण जे वाचतो त्यामुळे ते परिणामित होत नाहीत. **आपल्या सुख–दुःखांचा ज्ञाता सत्य आहे. जेव्हा आपण आपल्या सत्स्वभावाप्रत जाग्रत होतो तेव्हा आपल्याला माहीत असते की मी अनंत ज्ञाता आहे जो ज्ञेयाहून भिन्न आहे. मी ज्ञात भ्रामक जगाच्या – संसाराच्या बंधनापासून मुक्त आहे.**

Daivi Sampatti

Karuna (Compassion)

[This column is a transcription by Smt. Malati Majumdar, a study class member, of the talks based on the Bhagawad Geeta titled 'Daivi Sampatti' - the spiritual wealth to be acquired by a seeker, posted in the YouTube channel of Chinmaya Mission Mulund, from 3rd January to 2nd February 2022.]

Today we will be discussing about the quality of करुणा (Compassion). One who is endowed with this quality is called करुणः (Compassionate, benevolent).

One who is compassionate has a nature of kindness (दया – वृत्ति).

advesta sarva-bhutanam maitrah karuna eva ca

The quality of kindness (दया) is second nature to an enlightened person (Gyaani) but a Saadhak (साधक) has to cultivate this.

How does one understand this quality of "Kindness" (दया – वृत्ति) : generally it is understood by feeling of empathy towards one who is suffering, who is unhappy. Feeling his sorrow – sympathy, fellow feeling.

But Shankaracharya has given a different perspective to kindness| (दया – वृत्ति). There is no element of sorrow in kindness | (दया – वृत्ति). The attitude of wanting to help someone get out of his sorrow, unhappiness is what is "kindness." The intention of wanting to support, assist, relieve the pain, alleviate suffering is foremost in the attitude of a "kind" person.

Merely paying lip-service on the face of the suffering, unhappiness faced by someone is not what is implied to be kindness. Kindness is "action-oriented" – it seeks to lift one out of the situation of pain, suffering.

Mere sympathy serves limited purpose. In the face of someone's sorrows, pains, suffering when a feeling of empathy is ignited in the heart and is translated into action, that

tendency is what is kindness.

There are four aspects to kindness| (दया – वृत्ति).

First and foremost, **this attitude is not one of "grief" (दुःख)** – one does feel for the pain and suffering of others, but the attitude of kindness does not have an element of "grief"

There is an element of capability (समर्थता) in the attitude of kindness. Only when a person deems himself capable of helping will he be able to make a difference. When one feels that he has the ability, means, potential will he come forward to help someone. "I am capable – I can do this" is the outlook, mind-set of a compassionate person.

The third aspect of this quality is having no expectation (अनपेक्षा) – That means no feeling of expectation or reciprocation from the those who are being extended help. Holding no bias of gender, age, caste or any other criteria for extending help to one in need, one acts without any expectation of

benefit or reciprocation. "I will help him today…… He may be of help / use to me tomorrow," such feelings do not exist in compassion / (करुणा – वृत्ति).

The **fourth aspect of this quality is "equity" or समता** - the quality of being fair and reasonable, impartial in a way that gives equal treatment to everyone. One is unbiased, open-minded in his view while extending help.

The **fifth aspect is presence of an attitude of acknowledgement | आभार or धन्य.** Swami Vivekananda used a term "Daridra Nārāyaṇa" – the impoverished | दरिद्र are a form of Narayana: नारायण (Lord Vishnu). Helping someone in need is akin to worshiping the Lord. The Lord himself is extending an opportunity to use one's resources for the benefit of one who needs help. When such a feeling arises in the heart, i.e. when one recognises the sign of divine Will, one is grateful to be of service.

Thus, compassion / (करुणा, embeds the above aspects – it is not limited to mere pity but is action-oriented towards alleviating the situation.

It may be possible that one is not always in the position to be of direct help – but one can always pray for the distressed.

Whenever one comes across others in situation of pain, suffering, distress or sorrow, it becomes a duty / svadharma to help in whatever way possible – merely witnessing without action is not compassion.

Casting aside expectation, doer-ship, recognising the signs of divine Will, when one acts to alleviate the suffering, lend a helping hand, he is an embodiment of compassion. Helping others, in a sense is helping oneself.

--------------xxxxx--------------

Devotees singing and dancing during Ashadhi Ekadashi

Chinmaya Shreeram is open to devotees for darshan during daily chanting from 5pm and Arati at 6.30 pm.

Chanting schedule (5 to 6 pm):

Monday	Narayaneeyam and Shiva Stotras
Tuesday	Ganapati Atharvasheersham
Wednesday	Ramcharitmanas
Thursday	Vishnu Sahasranaam, Bhagawad Geeta & Guru Stotras
Friday	Lalita Sahasranaam & Devi Stotras
Saturday	Hanuman Chalisa & Hanumat Stotras

6pm to 6.30pm (Daily) – Ram Raksha Stotra, Shri Suktam, etc.

Chinmaya Mission Mulund

Published by Lakshmi Kumar (98205 90472)
for Chinmaya Mission Mulund and
Published from "Chinmaya Shreeram"
8, Aroto House, P. K. Road, Mulund (W),
Mumbai – 400080.

Email : info@chinmayamissionmulund.com
Tel.: 2567 1381 :+91 22 2567 1381
YouTube Chinmaya Mission Mulund